

**Advies inzake de Europese maatschappij ten aanzien van de nieuwe
informatietechnieken: een communautair antwoord**

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is nog niet bekendgemaakt in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 20 mei 1980 heeft de Commissie besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap over bovengenoemd document te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 10 en 11 december 1980 te Brussel gehouden 184e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name artikel 198,

Gezien de op 20 mei 1980 gedateerde adviesaanvraag van de Commissie van de Europese Gemeenschappen over het document „De Europese maatschappij ten aanzien van de nieuwe informatietechnieken: een communautair antwoord”,

Gezien het op 27 mei 1980 door zijn Bureau genomen besluit, de Afdeling voor industrie, handel, ambacht en dienstverlening met het opstellen van een advies en een rapport over dit onderwerp te belasten,

Gezien het advies dat bovengenoemde Afdeling tijdens haar vergadering van 5 november 1980 heeft opgesteld,

Gezien het door de rapporteur, de heer Niehaus, voorgelegde rapport,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn 184e zitting d. d. 10 en 11 december 1980 (vergadering van 11 december),

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

Het Economisch en Sociaal Comité neemt nota van het document van de Commissie en merkt hierover het volgende op:

1. Algemene opmerkingen

1.1. Aangezien het aantal nieuwe producten en procédés van de technologieën van gegevensverwerking zich snel uitbreidt en de Gemeenschap een toenemende concurrentie van de zijde van de andere industrielanden moet trotseren, stemt het Comité in met het initiatief van de Commissie die de problemen bij de nieuwe technologieën van gegevensverwerking analyseert en voorstellen voor oplossingen doet.

1.2. Het Comité deelt het standpunt van de Commissie dat bevordering van de productie en toepassing van componenten en nieuwe informatietechnologieën in de Lid-Staten van de Gemeenschap voor de verbetering van hun internationaal concurrentievermogen absoluut noodzakelijk is.

Optimale exploitatie van deze omvangrijke innovatiemogelijkheden is voor de Gemeenschap dringend noodzakelijk en een zaak van vitale betekenis. De nieuwe technologieën van gegevensverwerking bieden als basistechnologie voor procédés, producten en vormen van dienstverlening die de toekomst zullen bepalen, aanzienlijke groeiperspectieven, doch houden ook thans reeds zichtbare risico's in sociaal en maatschappelijk opzicht in.

1.3. Voor elk van de drie belangrijke terreinen van de nieuwe technologieën van gegevensverwerking, namelijk

- elektronische gegevensverwerking (met inbegrip van automatische dataverwerking),
- micro-elektronica,
- telecommunicatie,

lopen de gevolgen uiteen, zodat de ontwikkelings- en stimuleringsmogelijkheden voor elk van deze gebieden apart moeten worden beoordeeld.

1.4. Behalve op de communautaire maatregelen zal het accent voornamelijk op initiatieven tot coördinatie en pogingen tot harmonisatie van de zijde van de Commissie liggen, waarbij zij zich kan baseren op ervaringen die in de afzonderlijke Lid-Staten hiermee reeds zijn opgedaan. Of activiteiten van de Gemeenschap op dit gebied ook zullen welslagen, is evenwel sterk afhankelijk van de vraag of de Lid-Staten de politieke bereidheid tonen om de bestaande belemmeringen te overbruggen. Deze politieke bereidheid zou evenwel kunnen worden versterkt door een adequate evaluatie van de concurrentiepositie van de Lid-Staten van de Gemeenschap ten opzichte van de positie die de Verenigde Staten en Japan hebben bereikt op het gebied van de nieuwe technologieën.

In verband met de bijzondere betekenis van de nieuwe technologieën van gegevensverwerking voor de toekomstige economische ontwikkeling dient volgens het Comité gedetailleerder te worden aangegeven in hoeverre nationale stimuleringsprogramma's haalbaar zijn en op welke wijze deze programma's dienen te worden gecoördineerd, te meer daar het programma van de Commissie betrekkelijk weinig financiële armslag biedt.

1.5. Het Comité dringt erop aan dat met spoed maatregelen op dit gebied worden genomen, en doet een beroep op de Raad, prioriteit te geven aan besluiten over een communautaire strategie die in overeenstemming zijn met het slotcommuniqué van de in november 1979 te Dublin gehouden Europese Raad.

2. De economische component

2.1. De sectorale betekenis van de nieuwe technologieën is gelegen in het bevorderen van ontwikkeling, produktie en toepassing van micro-elektronische componenten, installaties voor elektronische gegevensverwerking en telematica-apparatuur. Dit geldt ook voor de noodzakelijke inschakeling van het midden- en kleinbedrijf als gebruiker, als producent of als toeleveringsindustrie. In dit verband dienen uitvoerigere effect-analyses en prognoses over de behoeften te worden uitgewerkt.

Behalve de door de Commissie genoemde groepen ziet het Comité ook de consumenten als bijkomende essentiële doelgroep voor de nieuwe technologieën.

2.2. Van groot belang zijn volgens het Comité ook een intensieve voorlichting over de toepassingsmogelijkheden van de nieuwe technologieën, een doelgerichte bevordering van het onderzoek en de

uitbreiding van een net van geharmoniseerde databanken.

De Gemeenschap dient tevens te streven naar toepassing van de nieuwe technieken voor besparing van schaarse grondstoffen en energiebronnen en bevrediging van kwalitatieve behoeften van de consument om de kwaliteit van het leven te verbeteren (b. v. in de geneeskunde, woningbouw, milieubescherming).

2.3. Er dient beslist voor te worden gezorgd dat subsidies ten goede komen aan ondernemingen die in de Lid-Staten van de Gemeenschap investeren. In dit opzicht dient ook het begrip „onderneming van Europese herkomst” nauwkeuriger te worden omschreven.

2.4. Het Comité verzoekt de Commissie na te gaan, hoe negatieve effecten van eventuele subsidie-maatregelen op de concurrentie zoveel mogelijk kunnen worden vermeden.

2.5. Bij het streven naar een openbare uniforme Europese markt voor telematica-apparatuur door middel van harmonisatie van de telecommunicatiediensten en ontwikkeling van gemeenschappelijke normen voor dergelijke apparatuur moet erop worden gelet dat de Gemeenschap het contact met het internationale marktgebeuren op dit gebied niet verliest. De Europese industrie heeft er juist belang bij, op markten van derde landen terrein te winnen. Een zekere mate van concurrentie is gewenst, maar mag niet ten koste gaan van die bedrijfstak. Aan de andere kant zal het decentraliseringseffect van nieuwe communicatie- en informatie-installaties van bijzondere betekenis voor de regionale ontwikkeling blijken. De opmerking van de Commissie dat de nieuwe technologieën van gegevensverwerking in de Verenigde Staten in belangrijke mate door defensie- en ruimtevaartprogramma's zijn gestimuleerd zijn voor het Comité aanleiding te verlangen dat Europese ondernemingen meer bij dergelijke programma's worden ingeschakeld.

2.6. Het Comité verzoekt de Commissie, meer informatie te verschaffen over mogelijke activiteiten op het gebied van de interne en de externe handel van de Gemeenschap.

2.7. Bovendien acht het Comité het noodzakelijk dat met de wensen van de consumenten op dit gebied rekening wordt gehouden. Dit houdt consequenties in voor de noodzakelijke:

- opstelling van normen voor produkten,
- evaluatie van de gevolgen bij de invoering van nieuwe media,
- uitbreiding van de voorlichting van de consument.

3. De sociale component

3.1. De stormachtige ontwikkeling van de nieuwe technologieën van gegevensverwerking zorgt voor ingrijpende sociale veranderingen. Wil men ernstige sociale conflicten tegengaan, dan dienen de negatieve bijverschijnselen (b. v. gevolgen voor de werkgelegenheid, gewijzigde arbeidsvoorwaarden) door een reeks compenserende maatregelen te worden opgevangen.

3.2. In het bijzonder moet rekening worden gehouden met een te voorziene toeneming van de werkloosheid op korte en op middellange termijn: door toepassing van microprocessors in productie en administratie zullen talrijke arbeidsplaatsen wegvallen die bij lange na niet kunnen worden gecompenseerd door een stijgende werkgelegenheid in de industrie voor bij voorbeeld telematica en bouwelementen. Deze situatie zal er als gevolg van de conjuncturele teruggang nog slechter komen uit te zien. Het Comité verzoekt daarom de Commissie, nog meer gedetailleerde prognoses betreffende de effecten op te stellen en een adequaat maatregelenpakket voor te stellen waarmee de te verwachten werkgelegenheidsproblemen kunnen worden opgelost.

3.3. Het doel van inhoudelijke heroriëntering en intensivering van scholing en specialisatie met betrekking tot de nieuwe informatietechnieken moet zijn, in de toenemende behoefte aan zeer gekwalificeerd personeel te voorzien en het verouderen van vakkennis tegen te gaan. Ook mogen weer niet te veel informaticaspecialisten op de markt komen, die bij de nieuwe technologische veranderingen die ons te wachten staan, in dat geval voor een deel geen werk zouden vinden indien er niet voldoende mogelijkheden op het gebied van omscholing en voortgezette opleiding zijn.

3.4. Een zinvolle toepassing van de nieuwe technieken van gegevensverwerking is alleen mogelijk, indien de betrokkenen uitvoerig worden voorgelicht en hieraan hun medewerking verlenen. Daarom

dienen volgens het Comité, zodra de invoering van nieuwe technologieën wordt overwogen, op de verschillende betrokken niveaus van de onderneming in nationaal verband tussen de vakbonden en de werkgevers overleg en onderhandelingen plaats te vinden.

Dit dient ter voorbereiding van overeenkomsten over onder meer inhoud en wijze van voorlichting over de invoering van deze nieuwe technologieën, maatregelen ter opvang van de gevolgen hiervan voor de werkgelegenheid, arbeidsvoorwaarden en arbeidsduur, alsook zekerheid omtrent de stabiliteit van de arbeidsplaats. Ook moeten hierin scholingsprogramma's worden vastgelegd, ten einde te zorgen voor de vereiste kwalificatie, de herscholing en de herplaatsing van de betrokken werknemers.

4. De maatschappelijke component

4.1. De invoering van nieuwe informatietechnieken op grotere schaal heeft niet slechts gevolgen voor de economie en de werkgelegenheid, maar raakt ook steeds meer de persoonlijke levenssfeer van bijna alle mensen; de gevolgen voor de samenleving zijn dus van grote betekenis.

4.2. Zo kunnen problemen ontstaan wanneer door overschakeling op nieuwe technieken van gegevensverwerking in het overheidsbestuur politieke macht gemakkelijker invloed gaat uitoefenen in de privésfeer. Om dit te verhinderen, moet vooral worden opgetreden tegen een toenemende bureaucrativering die gepaard gaat met een stevige verstrengeling van besluitvorming en databanken.

4.3. Het Comité dringt er bij de Commissie op aan, maatregelen uit te werken waarmee misbruik van persoonlijke gegevens door overheids- en particuliere instellingen kan worden verhinderd en een efficiënte controle op het gebruik ervan mogelijk wordt gemaakt en ervoor wordt gezorgd dat de betrokkenen toegang hebben tot de over hen zelf opgeslagen gegevens.

Gedaan te Brussel, 11 december 1980.

*De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. ROSEINGRAVE

*BIJLAGE***bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité**

De onderstaande tekst uit het advies van de Afdeling is vervangen door een tijdens de beraadslagingen goedgekeurd wijzigingsvoorstel:

Bladzijde 6, paragraaf 3.4.

„Daarom dienen volgens de Afdeling, zodra invoering van de nieuwe technologieën in de ondernemingen overwogen wordt, op de betrokken niveaus mogelijkheden voor overleg en onderhandelingen tussen werkgevers, werknemers en hun vakbonden en zo nodig met de regeringen te worden geschapen waarbij de volgende zaken worden behandeld: omvang van de technologische veranderingen, gewaarborgde sociale bescherming van de betrokkenen, maatregelen voor een voldoende voorlichting en het opvangen van te voorspellen effecten op de werkgelegenheid, de arbeidsvoorwaarden en de veiligheid op de werkplek alsmede maatregelen om ervoor te zorgen dat de betrokken werknemers de vereiste vakkennis bezitten.”.

Uitslag van de stemming

Vóór: 27, tegen: 25, onthoudingen: 2.
